

penei, kahore e pai kia puta tetahi whakaaro mo taua whenua e toe ana kia tatou kia puta ra ano te whakaaro o te Paramete mo taua mea.

Hei mutunga e mea ana maua ko te mea tika kia whakaaturia ki a koe e Te Kawana te take i tukua atu ai ta maua kupu tohutohu mo Parihaka mo te Mania i te tukunga kotahi.

Ko te take tenei, he uru tahi no aua mea a e kore e ahei te wehewehe. Kahore te mana o Te Whiti i tau ki tona hapu anake. Ahakoa he maha nga mea kua tau hei whakakore i te Whakapono o nga tangata e whai ana i a ia, a ahakoa kei te tupu haere te whakaaro o ratou ki te puta he pakanga ko ratou te mea e mate, mau tonu to ratou whakarongo ki a ia notemea ko te kupu tuatahi o tona tikanga he whakakore o te pono o te riro i te rau o te patu a he ki atu mana e whakahoki katoa o ratou whenua. E mana ana tona tu i runga i tona kupu ko tona mahi he mahi Atua ara, he mahi i runga i te mana o te Atua a i runga i tona matakiti, a ko enei mea e ata whakaponoia ana e nga tangata e whai ana i a ia. Ahakoa e kuare ana enei mea, mau mau whakakore i to ratou kaha e mau tonu nei. E kore e ahei te whakanoho tangata ki te whenua a Ngatiruanui i ko atu o Waingongoro i runga i te rongo-mau i te mea kahore a Taranaki ma i te mohio ka peheatia ranei ta ratou; ki te whakamatauria etahi mahi iti hei tahi i tenei raruraru e nui haere te kata o nga Iwi e rua ki enei mahi iti, a era e kaha haere to ratou tu ke. E kore e ahei te whakakore, ahakoa hiahiaia e tatou te ata whakaputa i te whakaaro mo Parihaka mo te Mania i te wa kotahi; a ki te kore e whakaritea ngatahitia raua ahakoa waiho e te Kawanatanga tetahi ope nui ki konei mo nga tau e haere ake nei e kore a ia e ahei te hoatu i nga kainoho ki runga ki te whenua i runga i te noho marie. A i muri mai i nga mea kua puta i muri o te whawhai a i te ngaunga o te ngakau o nga Iwi e rua era e kuare te ki ki te mahi peneitia pea e kore e puta mai he he o roto; otira e mohio ana maua ki te puta ko tetahi whakaaro i te whakaaro e tukua atu nei e maua ki a koe e Te Kawana e kore e ahei te ata mahi tena. Ahakoa kua ki a Te Whiti kia kua ona tangata e puta mai ki tenei komihana e mohio ana maua kei te whakaaturia katoatia a maua e mahi nei a kei te ata titiro a ia ratou ki era atu Rangatira o te takutahi ki te ata oti o tenei mea.

Era e rite te hari o tona ngakau ki te hari o te ngakau o nga kainoho o te whenua i reira ki te otinga o tenei mea tohenga roa. E whakapono ana maua ki te mea ka tuturu tana mohio era a ia e waiho kia ata noho i Parihaka era e waiho ia tatou kia atanoho i te Mania. A ki te tahuri tatou ki te noho i te Mania a kahore i ata whakaatu era a ia e ora pai i Parihaka, e kitea pea e kore e taea a Parihaka te Mania ranei engari ma tetahi pakanga tohengaroa a era e mohiotia he pakanga ma te toa.

A ahakoa i runga i enei kupu kua whakaaro maua me tuku tahi atu enei take e rua ki a koe e Te Kawana ko te mea hei timatanga a hei mabinga inaianei ko te maka i nga Rahui i te Mania. E ki ana maua ko te ruri i enei Rahui ko te tapahi i nga raina me timata inaianei ki te mea e kiia ana kia kua e pau noa te raumati, a kahore e kitea e maua, ki te mea ka whakamanaia to maua whakaaro hei whakakore i te timata tonu i tenei mahi inaianei.

E tukua atu ana enei mea kotoa i runga i te whakamoemiti ki a koe e Te Kawana.

WILLIAM FOX (TE POKIHA).

FRANCIS DILLON BELL (TE PERE).

Taranaki, 15 o Maehe, 1880.

TUARUA O TE KORERO.

I tukua ki nga Whare e rua o te Paremete i runga i te tono o Te Kawana.

Ki a His Excellency Sir HERCULES GEORGE ROBERT ROBINSON, G.C.M.G., &c., Kawana o Nui Tireni.

KIA PAI MAI E TE KAWANA,—

I te tukunga atu o tenei kupu tuarua ki a koe e Te Kawana ko ta maua kupu tuatahi tenei he tangi atu na maua i runga i te tono ki a koe kia ata manawanui. Otira ka hohoro haere maua ki te mahi i te mahi i whakaritea mai e koe ma maua e Te Kawana ka ata marama haere to maua kite i nga mea e rua; tuatahi ko te rere ke o nga whakaaro o nga Tangata Maori o te Takutai ki te Hauauru i puta mai i roto i te mahi ngoikore, mahi rere ke, o te Kawanatanga kia ratou mo nga tau rahi atu i te tekau ma rima. Tuarua, ko nga raruraru i pa mai ki ia Kawanatanga o taua takiwa era e ata oti ki te mea i mahia i runga i te mahi tika a te whakahau tika, mahi maro. Kahore e tika kia kiia kautia tenei ki a koe e Te Kawana me te kore whakaatu ki a koe nga kupu hei whakatika i tenei kia ata kitea te ahua o tenei mea e kiia nei kia whakaotia me korero poto to tatou mahi to tatou aroha ki te Iwi Maori, nga take o te riri ki nga Iwi o te Takutai ki te Hauauru a puta mai i roto enei raruraru. Ko te mea tika kia ata mohiotia te ahua rere ke o nga mahi o ia Kawanatanga kia mohiotia ai hoki nga take i mahi ai ratou i ia wa i ia wa. Ko te tuatahi o enei rapurapunga i hohoro te kitea i te tirohanga ki nga korero whakapapa e mohiotia nei; ko to muri mai i kitea i runga i te mahi nui, mahi roa a i te titiro i nga tini pukapuka a nga kaimahi a te Kawanatanga, ko te nuinga o enei kahore i taia, kua ngaro ranei i roto i nga kokoru o te Tari Maori a i rapua i roto i nga pukapuka o te Paremete a hahua ake.

A i runga i te kupu tuatahi o tenei korero ko to tatou noho tahi ki nga Maori mo te wahi poto o muri iho o te haerenga nui mai o te Pakeha i te tau 1839-40 i pai. Ko to ratou mohio ki nga mea o waho o Nui Tireni, na te haere takitahi mai o te patu wera, na te nohoanga o nga Pakeha hokohoko i waenga ia ratou a na te akoranga a nga mihanare, a puta rawa mai tatou arohaina ana karangatia ana. Ko te mea tuatahi hei whakarereke i puta mai i te tau 1844 i te wa ko Pitiroi te Kawana ara te whawhai i Pewhairangi. Ko te taunga taua awa o nga kaipuke wera o te Tai ki te Tonga a puta atu ki nga rau te taunga o aua kaipuke i ia tau a me te mahi atu nga tangata o Ngapuhi i tetahi mahi utu nui mahi whakakino rawa i te tangata. Whakaritea ana kia utu aua kaipuke i nga utu o te katimauta ki te Kawanatanga. Kua tuturu te noho haere atu ana noho atu ana ratou, whakaarohia ana e Hone Heke te take i haere atu ai ratou tapahia ana e ia te rakau e iri nei te kara o Ingarani i Kororareka i te wa i nui te mahi o nga Maori e Ngapuhi ki nga patu wera hei timata riri mana a tahuna ana te Taone me te patu haere e etahi hoia torutoru nei o Ingarani me nga Heremana o nga manu wao. Tonoa ana he hoia ki Atereria a whawhai ana mo te tau kotahi a tahuri mai ana te nuinga o te Iwi o Heke i raro ia Tamati Waka Nene a mutu ana taua whawhai a mutu rawa te ahua rere ke o nga tangata i taua takiwa.